

KERECMAN, Peter: ADVOKÁT IVAN HORVÁTH A ADVOKÁTI V JEHO DIELE. Bratislava : Slovenská advokátska komora, 2014. 122 s.

V úvode knižnej publikácie *Advokát Ivan Horváth a advokáti v jeho diele* (2014) je umiestnená nenápadná, no o to zreteľnejšia poznámka vysvetľujúca jeden z hlavných dôvodov jej samotného vzniku. Slovenská advokátska komora si touto formou pripomína 110. výročie narodenia slovenského spisovateľa a advokáta Ivana Horvátha. Explicitne zdôraznený spomienkový alebo presnejšie príležitostný aspekt knihy celkom určite determinuje charakter a zameranie jednotlivých kapitol. Musím priznať, že ani tento vydavateľský počin neprekračuje rámec podobne vznikajúcich diel, ktoré otvorene deklarujú trochu pragmatické, resp. účelové korene svojho vzniku. V žiadnom prípade však nena- značujem akúsi apriórnu existenciu negatívnych čitateľských východísk. Práve naopak, tento typ publikácií si nachádza dostatočne širokú a rôznorodú čitateľskú bázu a v najlepších prípadoch je schopný zaujímavo rozširovať dovtedy už známe informácie o danom probléme. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že vydanie tejto knihy je ďalším pokračovaním edície, ktorá sa venuje slovenským advokátom a zároveň spisovateľom. Pre úplnosť pripomínam, že jej predchádzali publikácie *Advokát Pavol Országh Hviezdoslav* autora JUDr. Štefana Janča a *Advokát Janko Jesenský, legionár a spisovateľ* vydaná v spolupráci s Univerzitnou knižnicou v Bratislave. Vo všetkých týchto prípadoch je dôležitým koncepčným elementom tvorcov predstavenie jednotlivých osobností slovenskej umeleckej (literárnej) scény na pozadí konkrétnych historických okolností, ktoré neraz výrazným spôsobom zasiahli do ich osobného i profesijného života. Podobne vykreslený problém konfrontácie života jednotlivca s represívnym režimom je súčasťou aj tejto predkladanej knihy Petra Kerecmana. Časovo rámcovaný základ celého diela tvoria rozšírené informácie dotýkajúce sa života Ivana Horvátha od narodenia po samotné jeho zatknutie v roku 1950 a jeho odsúdenie v procese s tzv. skupinou buržoáznych nacionalistov na 22 rokov väzenia, resp. zrušenie rozsudku po jeho smrti v roku 1963. Kľúčovým problémom publikácie je preto celkom fatálna, no zároveň všeobecná téma obrany základných ľudských práv, ktorá vystupuje do popredia práve v časoch súboja medzi politickým režimom a intelektuálnou elitou národa.

Súčasťou diela sú okrem ústredného textu Petra Kerecmana aj ďalšie príspevky, ktoré majú podobu krátkych kapitol vytvárajúcich akýsi stupňovaný a sugestívne variovaný predslov. Autori týchto príspevkov tematicky homogénnym spôsobom dopĺňajú základný sémantický rámec publikácie a svojím charakterom jej pridávajú osobnejší rozmer. Takúto podobu má podľa očakávania aj kapitola *Len zopár slov*. Autorkou je samotná dcéra Ivana Horvátha (Jana Schillerová-Horváthová). Zameriava sa v nej predovšetkým na opis osobných spomienok na už spomenuté kritické epizódy z ich rodinného života. V konfrontácii otca s represívnou mocou režimu upozorňuje na kľúčovú prítomnosť psychického a fyzického nátlaku, na extrémne drastické metódy vyšetrovania, resp.

na Horváthovo obvinenie z vlastizrady a špionáže v prospech Francúzska. Podobne suggestívnym spôsobom dokumentuje aj obdobie spisovateľovho návratu z väzenia. Predstavuje ho ako osobnosť, ktorá do konca svojho života dôverovala vlastným ideálom a nezradila ich ani pod tlakom tragických životných peripetií, čo sa podľa jej slov pozitívnym spôsobom premietlo aj do jeho privátneho života. Takéto spojenie spomienok na vlastné idylické epizódy z detstva a zároveň krutosti a „bábkových“ procesov päťdesiatych rokov minulého storočia prináša aj krátky text Ľubomíra Feldeka. Aj v tomto prípade vystupuje do popredia obraz „komplexnej“ osobnosti Ivana Horvátha. Jeho životný príbeh vníma autor kapitoly ako výrazné memento, na ktoré by sa nemalo zabúdať.

Podobu vecného a odborne korektného literárneho medailónu má príspevok Jany Kuzmíkovej. V rámci celkového rozsahu sa autorka usiluje v redukovanej podobe predstaviť literárneho tvorca ako jednu z najpozoruhodnejších literárnych osobností slovenského kultúrneho života 20. storočia. V tejto súvislosti pripomína viacero monografických prác všimajúcich si tvorbu a život Ivana Horvátha. Predkladanú knihu *Advokát Ivan Horváth a advokáti v jeho diele* vníma predovšetkým ako zdroj nových informácií a súvislostí, ktoré môžu okrem znalcov osloviť aj menej informačne zainteresovanú čitateľskú bázu. Aj z tohto dôvodu reflektuje primárne pozíciu Ivana Horvátha ako spisovateľa, no neobchádza ani jeho širšie kultúrne účinkovanie. To samozrejme neznamená, že status právnika, resp. advokáta z uvažovania o jeho tvorbe v tejto kapitole vypadáva. K tomuto jednostrannému profilu však autorka pridáva aj ďalšie roviny, ktorých funkciou je poukázať na bohaté spektrum vonkajších inšpirácií slúžiacich ako základ využitých prozaických motívov.

Súčasťou publikácie je ešte predslov Jána Blaha. Jeho reflexia tak trochu autoreferenčne nezabúda na samotné dielo Petra Kerecmana. Oceňuje úroveň jeho archívneho výskumu a samotnú prácu s nájdeným materiálom. Podobne hodnotiaci prístup si vyberá aj pri následnom hodnotení osobnosti Ivana Horvátha. Ani tento krátky text však nevybočuje zo spomienkového radu úvodných kapitol. Najmä v tých osobnejších sa opakujú pojmy hrdinskosť a slovenské národné povedomie, ku ktorým sa automaticky pridávajú pozitívne hodnotenia autorovej literárnej tvorby. Samotný Ján Blaho hodnotí vydanie celej práce ako odvážny a užitočný kultúrno-spoločenský počin.

Kvantitatívne najrozsiahlejšou časťou publikácie je kapitola s rovnomenným názvom *Advokát Ivan Horváth a advokáti v jeho diele*. Peter Kerecman sa v nej zameriava na dva väčšie motivické okruhy. V prvom rade sa usiluje o časovo rámcované zachytenie života Ivana Horvátha. Okrem chronologicky spracovaných a zároveň poľahky verifikovaných informácií vytvára podobne časovo zoradený sumár jeho prozaickej tvorby. Pri oboch sledovaných tematických rovinách vychádza z úvodnej tézy, ktorú definuje nasledovne: „*Prejavy umenia v práve a práva v umení sú neúplne prebádanou oblasťou. Ešte viac to platí o umení v advokácii a o obraze advokáta v umení*“ (s. 19). O niečo výraznejším symptómom celého jeho „bádateľského“ úsilia je pokus odkryť viaceré pozitíva profesionálneho, resp. privátneho života Ivana Horvátha ako advokáta-prozaika. Z tohto dôvodu má predložená kniha v sebe zakomponovanú implicitnú synekdochu. Obraz konkrétnej osobnosti (s dôrazom na pomer medzi osobným a pracovným) sa tak trochu prekrýva s unifikovanou predstavou o istej profesii. Jej obraz sa v publikácii prezentuje na-

sledovne: „Advokáti majú medzi právnikmi osobitné postavenie, pretože vidia životné príbehy svojich klientov v ich celostnosti. Na rozdiel od sudcov rozhodujúcich o veciach účastníkov konania s odstupom a nadhľadom, advokáti príbehy svojich klientov prežívajú s nimi (...) Nečudo, že množstvo emócií, pocitov, šťastia i nešťastia, s ktorými sa denne advokáti stretávajú, môže prejsť do umeleckej tvorivosti, ktorá pri opise klientovej veci v podaní advokáta, adresovanom súdu, nemá miesto. Možno práve takto sa stávajú niektorí advokáti umelcami“ (s. 19). Autor si v tomto enumeratívne podfarbenom príklade vypomáha širším domácim kontextom. Ako akúsi vzorovú ukážku spojenia umenia s advokáciou uvádza viaceré známe osobnosti (napr. Pavol Országh Hviezdoslav, Janko Jesenský, Svetozár Hurban Vajanský, Ján Poničan, Vladimír Clementis atď.). Vo všetkých spomenutých prípadoch oceňuje hĺbku prepojenia profesie osobností s ich literárnou tvorbou. Tento ambivalentný kontext má podľa samotného autora význam nielen pre oblasť aktuálnej advokácie, ale s rovnakou razanciou je schopná osloviť aj sféru literárnej vedy. Zvýraznenie stavovskej príslušnosti jednotlivých tvorcov (primárne Ivana Horvátha) má v intenciách tohto uvažovania schopnosť ovplyvňovať hľadanie rôznorodých súvislostí, ktoré by mohli ovplyvňovať podobu umeleckých inšpirácií. Tie sa najvýraznejšie prejavujú predovšetkým prostredníctvom literárnych postáv advokátov, na čo poukazuje aj táto rozsiahla kapitola.

Na záver len dopĺňam, že predložená publikácia *Advokát Ivan Horváth a advokáti v jeho diele* disponuje okrem spomenutých kapitol aj názornou ukážkou z tvorby autora, súpisom sekundárnej literatúry, archívnym pramenným materiálom a obrazovou prílohou. Aj vďaka prítomnosti týchto názorných informačných doplnkov preto zopakujem úvodný predpoklad, podľa ktorého si táto kniha celkom určite nájde svojich čitateľov. Absenciu kritickejšieho reflektovania osobnosti a diela Ivana Horvátha totiž pomerne vkusne vyvažuje prítomnosťou nových (skôr faktografických) súvislostí, čím sa stáva celé dielo zaujímavým doplnkom k prácam z prostredia literárnej vedy.

Karol Csiba

Mgr. Karol Csiba, PhD.
Ústav slovenskej literatúry SAV
Konventná 13
811 03 Bratislava
SR
e-mail: csiba0@gmail.com